

Gyűrött múlt – bátor jövőgondolat

Egy nép, amely nincs tisztában a múltjával, nincs tisztában a jelenével. Nem képes egységet alkotni. Nem képes fejlődni. Csak ül egy helyben, néz bele a nagyvilágba, és veszni hagyja legértékesebb éveit. Jó százötven évvel ezelőtt néhány fiatal gondolt egyet. Nem volt ez a gondolat más, mint heves, ifjúkori álmodozás. Csak a fiatalok, teli lélettel, képesek nagyokat álmodni. És csak ők képesek ezekből valóságot is teremteni.

Mára ez már történelem – főként a mai kor számára. Sőt, számunkra minden az, ami nem tavaló történt. Gyűrött, számarfüles könyvekből ismerjük a szabadságharcot, a megszállást, úgy általában a harcba állást és háborút. Nem baj ez. Nagypapánk egykoron azért harcoltak, hogy egyszer majd demokratikus békebeli államban éljünk. És élünk. Élünk-élünk, éldegélünk a beálmósodott lusta világban, amelyben az ember a közeli kisboltba is autóval megy. Eszi a mütápot, és sopánkodik a felszaladt kilókon. Éldegélünk a percek alatt felhúzott bevásárlóközpontok tövében. Elsétálunk a templom mellett cinikus mosollyal. Összefirkáljuk, teleszemeteljük utcáinkat, üveges tekintettel megyünk el egykori barátaink mellett. Eldobjuk a magyar szót, van helyette angol, más. Kidobjuk az ablakon az értékeinket, de szükségtelen, ócska lomokkal töltjük meg szobáinkat, világunkat. Hiszünk a képmutatónak, akik folyton rendreutasítanak, a hazugoknak pedig isszuk a szavaikat.

Eladjuk házainkat, földünket, s majd tőlük újból bérbe vesszük. Elkergetjük a tudóst, hogy fedezzen fel ott, adjon ott a világnak újat, jobbat. S ülünk a szemétdomb tetején karba tett kézzel, és várjuk, hogy holnapra rendeződjön magától. A magyar ember olykor a hiányt értéknek tekinti, a meglévőt veszni hagyja.

Ma már az alapokig kell újra leásnunk, hisz gyenge falakra nem érdemes tetőt húzni. Történnie kell valaminek, ami kibillentene végleg minket a ritmikusan mozgó, szendergő gyermekágyból. Mert nem igaz, hogy a múlt kiváltsága nagyokat gondolni és nagyokat tenni! Nem igaz, hogy csak akkor éltek igaz emberek és tiszta eszmék, hogy csak akkor hittek a jóban és erkölcsben. Hogy nem túrték az álnokságot, a szemforgató mosolyt, a hazug ölelést. Megelégtelték, hogy az egykori földjükön, országukon idegen talpak mászkálnak, és idegen parancsra kell élni. Kiálltak hát, és szót emeltek valamiért. Nem hagyták veszni az akkori jelent, a jövőjüket, a mi múltunkat.

A mai kor hite más. Hinni abban, hogy majd más valaki, hogy majd máskor, máshol jobb lesz. Meggyőzzük magunkat, hogy apró porszemek vagyunk, kis jelentéktelen alakok – szavak, befolyás és erő nélkül, és hogy a mai világ nem olyan dicsőséges, mint egykoron. Pedig a nagy gondolatok sem nagyként születnek, csak van, aki meri kigondolni őket.

Kovács Anikó

Koszorúk a hősöknek. Burai Luca felvétele

Szabadság és felelősség

1990 óta emlékezünk meg a magyar sajtó napjáról március 15-én. A Tizenkét pont és a Nemzeti dal voltak a szabad magyar sajtó előfutárai. A szabad sajtóra való igényünk tehát már 162 éve megvan, de gyakorlatban csak a rendszerváltás óta élvezhetjük előnyeit.

Azóta rájöttünk persze, hogy mint minden, a sajtószabadság sem fenéig tejfel. A média üzletté vált; a hír és a vélemény szabad ugyan, de mégiscsak meg kell felelnie valaminek. A piac törvényeinek. Még sok hazánkfíának ismerős az előző rendszer emléke, ismerik a cenzúra tekintélyét. De a fiatalabb generációnak egyre nehezebb lesz megértenie hazánk függetlenségének jelentőségét. Pedig muszáj emlékeznünk. Mert attól ember az ember, hogy történelme van. Históriaja,

amelyből tanulhat. A hatalomfüggő sajtó helyett még mindig jobban járunk egy üzletfüggő sajtóval. Ebben az esetben ugyanis, már nem egyirányú a kommunikáció. A média is függ tőlünk, nem csak mi tőle.

A XXI. század elején tanúi lehetünk egy fajta minőségromlásnak a média minden területén. Az amerikai mintájú társadalmakban a tömegkommunikáció a határokat feszegeti. De máig vannak olyan területek, amelyeken az információra éhes közönséget elnyomják. Az internet korában már nehezebb kordában tartani a hírek özönét. Gondoljunk csak például Kínára, amely a legnagyobb lélekszámú ország, mégis információs rabszolgaságban élnek lakói.

A tömegkommunikáció által óriási mértékben lehet hatni az emberekre, ezt a politika hamar felfedezte magának. Az, hogy a kettőt sikerült akármilyen mértékben is egy-

mástól függetleníteni, nagy lépés az emberiség történetében.

A sajtó máig megőrizte hitelességét, annak ellenére, hogy koránt sincs mindenek valóságalapja, ami nyomtatásba kerül. Az internet megjelenésével pedig tényleg nagyon könnyű közzétenni gondolatainkat, még akkor is, ha azok nem felelnek meg társadalmunk normáinak.

Újságírónak lenni felelősség. A média (is) alakítja az emberek világnézetét. Az újságíró közvetve, de felelős az emberek gondolkodásmódjáért. Egyik fontos feladatunk, hogy tudtára ébredjünk végre, a szerepünk egyáltalán nem passzív a média felénk irányuló kommunikációjában. Nem kell szó nélkül befogadni mindent, amit a fejünkbe akarnak tölteni. Merjünk gondolkodni és elmentmondani.

Burai Luca

Kikelet van!

Egy gyanútlan napon, 1848. március 15-én, Landerer Lajos és komája, Posztercsák István, szokásos délelőtti pipázásukat készültek megvalósítani a Margitsziget egyik padján. Az időjárás azonban nem volt kegyes hozzájuk, így betértek egy kávézóba, nem messze a Nemzeti Múzeumtól.

- Áh, akár a pesti árvíz, tíz esztendeje!
- Ne ríjál komám, dobd le a vizes kabátod, ebben a kávézóban átmelegedünk. Két feketét legyen szíves!
- A macska rúgja meg! Még a pipadohányom is elázott!
- Ne aggódjál Pista, jut az enyimből neked is.
- Hát, pedig esküszöm, megálmodtam, hogy máma kikelet lesz.
- Na igen, és te még a padon akartál pipákolni. Gyorsan végeztél volna vele.
- Áh, hagyjad csak... Ilyen hidegben?
- Oh, vénségedre milyen piperkőc lettél. Csak nem azt a gyémánttorkodat félted?
- Kikérem magamnak, csupán megfontolt vagyok. Egyébiránt ha itt tartunk, te sem vagy már az a vízimentő típus.

„SZABADSÁG, EGYENLŐSÉG, TESTVÉRISÉG!”

- No, a kikelet, látod Lajos? Ott van ni, a kikelet. Az a csapat legény is megérezte.
- Ne gúnyolódjál velem, mert kifizettetem a dohányod árát Marival.
- Nem gúnyolódom én. Mert szerinted belázasodtak a meghűléstől azért kiabálnak, vagy mi? A fiatal szív megérzi a kikeletet, hidd el nekem komám. Itt percekben belül kikelet lesz!
- Hé te fiú! Nem tudod mivégre csörtetnek ezek odakint? Tán fejbe vágta őket a tavaszi levegő?
- Fejbe bizony, bátyám! Az előbb voltak bent ketten, azok mondták, hogy forradalom van. Valami 12 pontot akarnak elfogadtani. Szabad sajtó, közös teherviselés, ezekre emlékszem pontosan. Magyar zászlókat kerestek volna; pont egy kávéházban? Ha engem kérdeznek, ez csak valami fellángolás az európai események miatt. De elnézést kérek, már várják a kávéjukat az urak a másik asztalnál is.
- Várjál már még egy szóra!
- Hát, Lajos, ez elszaladt.
- Az agyad lenne fele olyan éles, mint a szemed...
- Jaj, hát tudom én mi ez! Ahogy jöttem erre felé a Nemzeti Múzeumnál, ott állt kint az egyik bajuszos, és egy verset szavalt. Meg aztán hallottam olyan kiáltozást is, hogy a nyomdához, a nyomdához!
- A nyomdához?!
- A nyomdához.
- De hiszen az én nyomdám van ide a legközelebb, Pista!
- Jó, jó, nekem fölöslegesen kérkedsz ezzel.
- Te nagyon szürke marha, nálam van a kulcs!
- Uh, komám! Hát csak most esik le az aranytallér! Látod, én mondtam. Én megmondtam, hogy máma itt kikelet van!

Éles Árpád

*„Amde Krisztus feltámadt a halottak közül, mint az elhunytak zsengeje.
Mert ember által van a halál,
ember által van a halottak feltámadása is.” (1 Kor 15, 20–21)*

Magyar jelképeink

A címer és zászló története szorosan összefügg egymással, mivel mindkettőn hasonló szimbólumokat jelenítenek meg. A trikolór, a háromszínű zászló 1848-ban nyerte el végső formáját, címerünk pedig letisztult formában a legkorábbi, Árpád-házi hagyományokat éleszti újjá.

A Szent Korona és a koronázási ékszerek a királyi hatalom megerősítéséhez, s a koronázási szertartások pontos rituáléjához nélkülözhetetlenek voltak. Magyarországon egyedülálló hagyomány alakult ki; kizárólag az lehetett az ország szentített királya, akit a magyar Szent Koronával koronáztak meg.

Első királyunkat, Szent Istvánt, 1038-ban bekövetkezett halála után a fehérvári bazilikában helyezték végső nyugalomra. Majd a szarkofágot 1083-ban felnyitották, s az összegyűlt tömeg döbbenetesen látta, hogy a sírban fekvő király jobb karja hiányzik. A Szent Jobbot egy Mercurius nevű szerzetes lopta el és rejtette el családjánál. A megtalált jobbot visszahozták Fehérvárra, Biharban pedig monostort építettek, melynek emlékét a Szentjobb nevű falu ma is őrzi Romániában.

Az Aranybulla a középkori Magyarország legfontosabb alapokirata – ma úgy mondanánk, alkotmánya – lett. Évszázadokra rendezte a király és a nemesség viszonyát, a nemesi előjogokat és az egyház szerepét. Kiemelkedő jelentőségét mutatja, hogy egészen 1916-ig a koronázási szertartás része, hogy a király megerősíti az Aranybullán lefektetett alapelveket.

995-ben a kalandozó magyarok sorsdöntő vereséget szenvedtek Augsburgnál. Lehelt, a sereg fővezérének a németek elfogták és halálra ítélték. Lehel utolsó kívánsága az volt, hogy még egy-szer megfújhassa harci kürtjét. Amikor kezébe adták a kürtöt, azzal úgy vágta fejbe I. Konrád császárt, hogy azon nyomban szörnyethalt.

A turulábrázolások alapján e mitikus madár leginkább a kerecsensólyommal azonosítható. Sajnálatos, hogy a XX. század derekán a turul fogalma össze-fonódott a Trianonban megcsonkított magyar állam feléledésében bízó radikális mozgalmakkal. Ettől e szép, ősi szimbólumunk kellemetlen felhangot kapott, holott egyike a kevés ezeréves jelképeinknek.

A Csodaszarvas szépséges legendája a magyarság mondanakincsének élő részévé vált. Történt egykor, hogy Magóg király és Ené királyné két fia, Magor és Hunor vadászni indultak. Üldö-zőbe vettek egy gyönyörű szarvasűnt, amely bevezette őket a Meotisz-tenger melletti mocsarakba. A két királyfi bár elvesztette a szarvas nyomát, de helyette legeltetésre és letelepedésre alkalmas területre bukkantak. Az utódok bizonyosak voltak abban, hogy a Csodaszarvas isteni sugallatra vezette az ifjakat az új hazába és ennek a mesés lénynek köszönhető a magyarság léte.

A magyarok bejövetele Feszty Árpád festőművész grandiózus víziója a honfoglalásról. A 15x120 méteres festmény munkálatai 1891-ben kezdődtek el, s a gigantikus mű végül 1894 tavaszára készült el, és a millenniumi kiállítás legfőbb szenzációjaként üdvözölte a sajtó és a közönség.

Erdélyi Ildikó

DÖNTSÜNK HÁT!

ATAVASZ ELSŐ RÜGYEI elő-előbújnak, s egyre több, a változás évszaka felé sodró esemény emlékeztet a megújulásra. Lány szellő ingatja a még kopasz fákat, foltoosan szárad a flaszter a nap szavára, ismét kék az ég. Választás csak a tavasszal lehet. Hisz küszöbön a változás.

De miért is fontos a tollak hegyén pihenő szavazat? És egyáltalán ki a csudát érdekel a változás?

Ennél sokkal cífrább vélemények is szokták elhagyni emberek száját. Rossz az ilyen vélekedéseket hallani, mert aki ekképpen viszonyul a sorsának irányításához, nem méltó arra, hogy a múlt magyar hőseit elődjének nevezze, s a megörökölt jogokat élvezze, mert a függetlenségünk nagy adomány; életüket rövidítve hullott az ölünkbe.

Pedig ha te is ebben az országban nőttél fel, ha itt élsz, akkor látnod kell, hogy sorvad el államunk gazdasága és lesz nemzetünk parányi nép, amelyre a körülöttünk lévő országok intő példaként böknek ujjukkal. Látnod kell, hogyan válnak nincstelenné tisztességesen dolgozó emberek, hogy szorít párnát az arcukra, életképtelenné téve őket, kölcsönük súlya. S akármilyen megalázó legyen egy állás, az ember kénytelen rábólintani, értékeit, vágyait nem mérlegelni, mert hosszú hónapok óta ez az egy nyomorult elhelyezkedési lehetősége adódik. Sőt, a mögötte lévő, lehet, még kevesebbért is bólintana, hisz neki meg családja van, még nagyobb terheket cipel...

Ne hagyjuk, hogy a szép lassú elmúlás legyen a mi sorsunk, ne csak regék adják tudtul, hogy egykor élt itt egy hazafias nép, kinek szikra a szívében már nem élt.

Ha eddig nem gondolkodtál rajta, mi múlhat a választókon, érdemes lenne feltenni a kérdést újra.

Mire vágyunk? Hogy nap mint nap tapasztaljuk a példamutató értékrendet, amely nagyra tartja a becsületes munkát. Hogy tapasztaljuk az erkölcsi tartást, amely tiszteli az egyenes beszédet, nem hajlik meg a sunyiságnak, és ha kell, markánsan elutasítja a gerinctelen, ám igen busásan termő ajánlatokat. Hogy tapasztaljuk, becsülik itt az embert, aki a viszontagságok ellenére is marad, és mindennap felkel és küzd azért, hogy többet érjen el, ha kell, izzadság árán is, és nem fél maradni, mert hisz a kitartás méltó koronájában.

Ugye, milyen nagyszerű is volna ez?

Olyan egyenes vezetőkre van szükség, akik példát adnak életükkel. Akik nem saját hasznukat méregetik, hanem önnönmaguknál többre tartják az egy zászló alatt összegyűlő emberek tömegét. Olyanra, aki tiszteli azt a földet, amelyet nem hagytunk idegen kézre jutni, és ha kell, eztán is úgy öleli magához, mint szerető anya csecsemőjét.

Igen, szükség van felelős vezetőkre, szükség van felelős választókra. Jogunk van választani, és a választás egyszerűen kötelességünk!

Aki nem hallgat kötelességére, az hallgasson később is! Akkor is, ha esetleg nem jut falat éhező gyermeke kezébe.

Nagy Roland

A költő hogyhívjákját...

Nemzeti ünnepünk után egy nappal szomorú valósággal szembesülhettünk az egyik kereskedelmi tv csatorna háttér-műsorának kapcsán. Három éve nagy felháborodást váltott ki az az anyag, amit szintén e témában forgattak, majd hoztak nyilvánosságra a televízióban, és ami később az interneten terjedt tovább. A riporter az utca – Budapest– emberét kérdezi: mit tud március 15-éről?

Már arra a kérdésre is, hogy „Mit ünneplünk március 15-én?” érdekesnél érdekesebb válaszokat adtak a járókelők, hosszas habozásba kezdtek, majd vagy valami blódséggel hozakodtak elő, vagy egyszerűen kitértek a válaszadás elől. Egy középkorú férfi, aki nyilvánvalóan már több március 15-ét megélt, kissé bizonytalankodva vágja rá: „Petőfi Sándornak a hogyhívjákját”. A fiatalabb generáció tagjai, akik feltehetően nemrég „szabadultak” az iskolapadból, vagy talán még most is azt koptatják, szintén hezitálva felelik: „Forradalmat!... az 1956-ost” illetve „Forradalmat!... a Nemzetit”. Egy lány, akinek mit sem számít pár évtized, vagy akár évszázad kategorikusan kijelenti: „Negyvennyolc, ötvenhat”. A riporter, a közel sem könnyűnek tűnő kérdés után arra kéri az embereket, hogy idézzenek a Nemzeti dalból. Egy negyvenes években járó hölgy hosszas gondolkodás után idézi: „Rabok legyünk vagy szabadok, satöbbi, satöbbi... Ez!”, majd egy napszemüveges fiatal férfi a Himnusz első sorait kezdi szavalni...

A következő kérdésre adott válaszok alapján, mely szerint „Milyen nemzetiségűek harcoltak egymás ellen?”, népek kavalkádjá jelenhet meg lelki szemeink előtt, akik mind a magyarok ellen indultak hadba. Kurucok, olaszok, „ruszlik”, németek, sőt „magyarok a magyarokkal”, de valahogy a fiatal gimnazisták is szóba kerülnek a nemzetek kapcsán...

Újabb feladatként két fotó kerül elő, azonosításukra kéri a készségees válaszadókat. Petőfi Sándor és Johnny Deep közel sem összevethető arcvonásai elgondolkodtatták néhányukat. Egy diáklány magabiztosan állította Petőfi portréjáról, hogy az Kossuth Lajost ábrázolja, de abban már elbizonytalanodott kissé, hogy Johnny Deep fotója valóban a megboldogult Petőfi képe lenne.

Végül egy egyszerűnek látszó, sokaknak talán becsapósnak tűnő kérdés következett: „Kiről nevezték el a Kossuth teret?” Egy fiatalember bizonytalankodva mondta Kossuth Lajos nevét, míg egy siető honleány habozás nélkül vágta rá: „Nem!”

És tényleg nem? Tényleg ennyire rég volt 1848? Vagy ennyire megkoptak ismereteink az iskolai évek óta? Vagy csupán a mindennapos shoppingolás, mobilozás, az interneten való szörfölés és a 3D kizár az agyunkból minden más feleslegesnek tűnő információt? Ez a felmérés persze nyilvánvalóan nem reprezentatív jellegű, és talán a műsor szerkesztői is csak egy jó kis poént akartak fabrikálni a riportból, mégis elkésztő azzal a ténnyel szembesülni, hogy bizony élnek az országban olyan, önmagukat magyarnak valló polgárok, akik nincsenek tisztába hazájuk történelmének legfontosabb eseményeivel, és egyik legfontosabb nemzeti ünnepünket sem tartják számon. S bár ez őket nem zavarja, és nem is szégyellik, én azért kissé pironkodva bámultam magam elé a kisfilmet követően.

Kovács Mónika

Böjti szelek

A tavasz nemcsak a természetnek hozta el a megújulást, hanem a kereskedelmi tévécsatornáknak is. A legérdekesebb filmekből, amelyeket az elkövetkező három hónapban megnézhetünk, már láthatunk ízelítőt, hogy felkészüljünk a tavaszi zsongásra. A probléma csak az, hogy a filmek nagy része nem újdonság, ráadásul ezek között sok az ismétlés.

Akad olyan „mozi” is, amelyet főműsoridőben sugároznak, nagy beharangozás után, pedig már nem csak az adott csatorna adta le, hanem annak a „leánycsatornája” is – legalább ezerszer. Ugyan vasár- és ünnepnap, inkább csak ünnepnap, elcsíphetünk néhány új filmet is. Sajnos azonban, szó szerint, már ezek sem férnek bele a keretbe, hiszen a hagyományos televíziós adás levágja az egyébként széles vászonra készült képek nagy részét, így sokat veszít az élményből a néző.

Arról nem is beszélve, hogy az Oscar-díj átadója kapcsán minden médiumtól azt hallhattuk: tőlük kapjuk először a friss híreket és értékeléseket. Viszont az esemény után már milyen hallgatott az egyik kereskedelmi csatorna arról, hogy az évek óta hagyományá váló élő közvetítés idén elmarad. Kifogás persze mindenre van, így erre is akadt, mely szerint nem találtak szponzort egy ilyen késői időpontban műsorra tűzött közvetítésre. (Megjegyzem, tavalay is ugyanebben az időpontban vehették át a sztárok díjaikat, ez mégsem okozott gondot.)

Nekünk, nézőknek az a dolgunk, hogy felkészüljünk arra, mivel hoznak idén kevesebbet a böjti szelek!

Piskóty Teréz

Kazinczy: Nem komédiázás, hanem nyelvművelés

Azokon a magyarkodó, cifrázkodó pest-budai napokon, az 1790-as évek táján, megszületni látszott a modern értelemben vett magyar színjátszás. Mindezt II. József uralkodása előzte meg, amikor a korona Budára került, amivel az uralkodó nem volt hajlandó megkoronáztatni magát, és aminek a magyar olyannyira örült, hogy jó mentalitása szerint ropni kezdte a táncot a Lánchídon, Zrínyi-kucsmával a fején, török síppal kezében...

Talán keveset beszélünk Róla. Szinte a semmiből varázsolta elő az első társulat színészeit. Visszafozott szóval még egy Hamlet-beli főszerepre is vállalkozott, és úgy hagyta el a közösséget, hogy oda többé már nem tért vissza.

De kanyarodjunk vissza először II. Józsefhez. 1784-ben született meg nyelvrendelete, amelynek következtében a birodalom államnyelve a német lett. Ne feledjük, ekkori fővárosunk lakosságának zöme német polgár volt. A „felvilágosult város” mozgolódott, szellemi központtá alakult, a tehetséges figyelemreméltóságok itt horgonyoztak le. Tőlünk nem messze, Európa amaz felén pedig, franciaországi forradalom tört ki. Egész Európán végigsöpörve mi is kezdtünk öntudatunkra ébredni.

Az okos király felismerte, hogy a színjátszásban erő van. Hiszen a rendelet csak egy rendelet, a szórakoztatás azonban tömeget vonz. Miért is ne küldene ki a bécsi udvarból színészeket, akik a magyarok között ilyen módon népszerűsítik a német nyelvet? Így épült német színház magyar fővárosban, ahol folyt is a játék...!

Kazinczy nevezetű úriemberünk ekkor Abaúj megyében élt, nótáriusa volt annak a megyének, és nem sokkal később Szabolcs is felfigyelt rá, felajánlva neki a főnótáriusi stallumot. Kazinczy mindkét viceispánt otthagyta, inkább tanügyi revizornak állt. Nyelvtudásának köszönhetően a józsefi nyelvrendelet hasznot hozott számára, ám kiábrándult az uralkodóból. Értette a józsefi szándékot, ami a magyar nyelv ellen irányult. Tudta, nyelvünk kihalhat., annak fejlődnie kell, képesnek kell lennie mindent kifejezni. Így vezette el nyelvvel való problémája a színjátékhoz, a drámához. Azt mondta: játsszunk a magyar közönségnek, magyarul! Itt egy eszköz, mellyel él a nyelv az emberek között! Drámaírók után kezdett el kutatni. Minden olyan íróbarátot felkeresett, akik érdeklődtek a nyelv-ügyben, és ezt akár az újságok hasábjain is kifejtették. Nem sok idő kellett, a sajtó a nyelvújító mellé állt, ám Ka-

zinczy nem látott meg valakit. Azt a valakit, akihez lényegében az első magyar dráma fűződik. Bornemissza Péter ugyanis 1558-ban írta meg a Tragoedia magyar nyelven, az Sophocles Electrájából, c. színdarabot. Kazinczy Bessenyei György jelentőségét hangsúlyozta, akinek érdeme mellett nem lehet ugyan elmenni, hiszen az Ágis tragédiájától beszélhetünk a magyar felvilágosodás kezdetéről, de nem az ő nevéhez fűződik első drámai művünk. A színdarabok sem születtek sorra, ám az is nyelvművelésnek számít, ha az idegen nyelvűt fordítjuk magyarra. Így kezdtek el fordítani, és nem egy lassú tempóban. Kazinczy vezényletével munkálkodott Teleki Adám; Péczeli József, a komáromi Minden Gyűjtemény kiadója; Kovásznai Sándor; Zechenter Antal. Fordították Shakespeare-t, Corneille-t, francia szomorújátékokat, Terentiuszt, Plautust, Euripidészt. 1790-ben a császár meghalt, a nyelvrendelet eltöröltetett. A magyar nyelv cselekvővé válhatott. De olyan színészek, akikkel Kazinczy érdemben is tudott volna foglalkozni, nem sűrűn akadt. A főúri udvarok színészei, vagy az iskoladrámák önkéntesei egyszerű hobbi-ként, vagy szükség-dologként tekintettek a feladatra. Akik azonban mégis egybegyűltek, azokban mutatkozott némi mozgáskészség és értelem. Kazinczy pedig erősen hangsúlyozta, nem komédiázásról, hanem nyelvművelésről van szó.

Ne hagyjuk szó nélkül, mi tette lehetővé, hogy végül ez a társaság mégiscsak összeálljon. Mert ez volt az újság. Pályázat jelent meg abban, egy magát nem felfedő név alatt, így jelentkezhetek sorra a személyek. A legjobb növendékek piarista gimnáziumból

kerültek elő, Ők következképpen mind férfiak voltak. A közvélemény pedig ekkor hallani sem akart arról, hogy a nők holmi „deszka-tündérékké” alakuljanak át. A színészet nem nemesi feladatként jelent meg az emberek fejében, főleg nem a színésznők kapcsán. Mégis akadtak olyanok, akiknek neve és arca fennmaradt, kiemelkedve a többiek közül. Ilyen volt Moór Anna, Perneczky Franciska, Nagy Erzsébet, Nagy Mária személye. Jól tudták valamennyien, túl kell haladniuk a műkedvelői szinten, máskülönben nem tudják felvenni a versenyt a németek színészekkel.

A bemutató előadásra Kazinczy végül saját Hamlet-fordítását ajánlotta. A társulat tényleges, szakmai vezetői azonban, tartottak a feladattól. És bár Kazinczyban is megfordult a gondolat, hogy talán nem kéne a drámairodalom remekeivel indítani a játékot, elve az volt, hogy ha még bele is buknak a vállalkozásba, méltó módon kezdek bele egy új darabba. Egészen odáig jutott el magában, hogy saját magát ajánlotta a főszerepre, mivel azt senki nem volt hajlandó elvállalni. Mindenki tudta, az Ő érdeme az összeverbuvalódott csapat megléte, mégis visszautasították javaslatát. Neheztelve hagyta el a társulatot, és később, mikor a Martinovics-ügy következményeként letartóztatták, onnan kiszabadulva sem tért már vissza a színészek közé. A nyelv-ügy azonban továbbélt a modern színjátszásban, melynek története továbbfolytatódott Kelemen László nevével, aki az Első Magyar Nemesi Színjátszó Társaságnak tényleges vezetője, és kinek idején már hely is van a játékra.

Bogdán Szilvia

Egyediség, egyéniség az azonosság korában

Szabadka, 1885. március 29. A különlegesen érzékeny, érdeklődő, szemlélődő Kosztolányi Dezső ekkor látta meg a napvilágot értelmiségi család gyermekeként. A költő, író, műfordító, újságíró, a Nyugat-nemzedék jelentős alakja nagymértékben formálta a 20. század eleji Magyarország irodalmát. Művészetének egyik fontos célja az anyanyelv szépségének dicsőítése.

Verseiben elsősorban saját testi, érzelmi, szellemi élményeivel foglalkozik. Különös gondot fordít a dallamosságra, szépségre. Prózájában is a különleges eseteket, a szokatlant dolgozza fel. Ma, a tömegkommunikáció világában talán még fontosabb az egyéniség értékelése, amikor arról szól a világ: legyél olyan, mint csináld, gondold, viseld azt, amit mondanak, hasonlíts, azonosulj. Azt írták róla, nihilista, de inkább átérzi egyediségét, egyedüliségét, az emberi élet, sors megismerhetetlenségét és magányosságát. Lírai műveiben az élet szerete és a halálfélelem ellentéte vonul végig.

Esti Kornél című novelláskötetében a címszereplő kalandjait követhetjük végig, kalandos utazásokat, s emberi jellemeket mutat be, elméletek követik egymást. Regényeiben az emberi lélek rejtelmeit boncolgatja, megkapó részletességgel. Látásmódja újszerű és témái is. Naturalisztikus elemekkel van átszőve.

Alkotásaival egyenértékűek műfordításai. Olyan alkotók műveit fordította, mint Oscar Wilde, Molière, Byron.

Publicistaként is tökéletes biztonsággal írt, és nem hagyta szem elől a nyelv esztétikai fontosságát sem. Első cikkei a Szeged vidékében és a Bácskai Hírlapban jelentek meg.

Karinthy Friggyessel igazán jó barátok voltak. Hasonló látásmódjuk sokféle mókának, ugratásnak volt az alapja, amelyről anekdoták

és csipkelődő versek maradtak az utókor számára. Ez a játékoság műveiben is megjelenik és nagyon emberközelivé, szerethetővé teszi őt ma is. Életének végén erősödött halálfélelme, amelynek versben és prózában is hangot adott. 1936. november 3-án, 51 évesen lett a rák áldozata.

Mit adhat Kosztolányi a XXI. század emberének? Egyrészt esztétikai felüdülést. Egy érzékeny elme töprengéseit az élet nehézségeiről, életről-halálról, szerelemről, emberi kapcsolatokról, az egyén legmélyebb, titkos gondolatairól. Életművében személyes élményeit is végigkövethetjük a gyermek bizonytalanságaitól, a felnőtt férfi elméletekén át, egy meglett ember halálfélelméig. Novelláiban mindennapi emberek életszerű problémái jelennek meg, amelyek ma is aktuálisak lehetnek. Bár sokat változott a világ, ma már talán nem olyan élesek a társadalmi rétegek közti határvonal, mégis még mindig tabuként kezeljük az alkalmazott-felettes közti ellentéteket, vagy a szülő-gyermek kapcsolat hullámvölgyeit. A gyilkosság, öngyilkosság mélylélektani kérdései még ma, a nyílt erőszak médiában való túlzott jelenlétével is, kevésbé elfogadott téma.

A magyar nyelv megőrzése is kényes téma manapság. Gyakran nyomtatásban megjelenő lapokba is írnak olyanok, akik még csak nem is törekednek a helyes mondatformálásra. Ha elégünk van a média különböző területeiről érkező rengeteg igénytelenségből, vegyünk elő egy Kosztolányi-verseskötetet. Vagy lapozzuk fel regényeit, novelláit, cikkeit. Ehhez le kell ugyan ülni egy kicsit, lelassulni, hogy minden szót külön megforgatva befogadhassuk a művek mondanivalóját. De megtérül a befektetés: verseiben elmerülünk, körülvesz minket a hangulat, regényei filmszerűen peregnek; esztétikai élmények sora ér bennünket, műveit olvasva.

Burai Luca

Könnyedség, játékoság, érzékiség

Oláh Sándor művészetéről

„Pályám alapján talán úgy tűnhet, könnyen elérhető a siker, de ez nem így van. Szerencse is kell hozzá, nagyon sok munka és alázat. A néhány vonalból álló, kifejező grafikai rajzhoz tudnám hasonlítani mindezt, mely oly egyszerűnek tűnik, a művésznek azonban nagyon sokat kell tanulnia, gyakorolnia, hogy erre a szintre eljusson.” Egy ismert és elismert, mégis, a fiatalabb generáció számára talán kevésbé ismert művész, Oláh Sándor vallomásából idéztem.

Akinek fontos a műveltség, a műpártolás és a kortárs alkotók ismerete, érdemes megismerkednie egy oly jellegzetesen magyar művésszel, mint az övé. Oláh Sándor majd negyed évszázada foglalkozik – az ő szavaival élve – képzőművészettel és az anyag képzőművészeti célokra történő felhasználásával. A művészet alapjait számos remek tanítómester irányítása mellett sajátította el. Olyan művészeket tart mestereinek, mint Palotai Erzsébet, Lukács Gábor, Subicz István és Horváth János.

A bőr, mint anyag természetéről, saját kísérletezőkedvének és vakmerőségének köszönhetően tudott meg mindent, ami csak szükségeltetett a bőrrel való csodálatos „szerelemnek” kibontakoztatásához.

Bőrművészetét először a Képcsarnok Vállalat debreceni Medgyessy Termében mutatta be, majd a Képcsarnok Iparművészeti Lektorátusa által zsűrizett képeit országjárta kiállították és forgalmazni kezdték. Akkoriban ez óriási elismerést jelentett, egészen akkorát, hogy Oláh Sándornak is időre volt szük-

sége, hogy feldolgozza a hirtelen sikert. De nem csak belföldön ismerik el ezt a különleges alkotómunkát. Önálló kiállításain Svédországban, Németországban, Ausztriában és kontinensünkön kívül is nagy sikert aratott már a bőr ily finom, Oláh Sándor-féle „megszelídítése”. Alkotásaival találkozhatunk számos magángyűjteményben az USA-ban, Japánban, és az Arab Emírátságokban is.

Azonban Oláh Sándor nem elégedett meg azzal, hogy bőrművészként esztétikai élményeket nyújt a műpártoló közönségnek. Tudván, hogy a művészeti ismereteinek alapjait mégis csak a grafikában, rajzolásban erősítheti meg, a festészetben is megcsillantja tehetségét. Az utóbbi időben már nemcsak bőrmunkáit, hanem realista festményeit, tájképeit is megcsodálhatják a kiállításait látogató emberek.

És ez még mindig nem minden... Oláh Sándor közönsége biztatására újabban a bronz megmunkálásával is kacérkodik. Művészetét a kritikusok szerint olaszos könnyedség, szerény véleményem szerint pedig végtelen játékoság, élet, és érzékiség jellemzi.

Rácz Livia

Álarc

Gyűrűjét forgatta, és csendben nézett maga elé. Miért olyan nehéz? – tűnődött. Pedig annyira akarja. Megnyílni, és elmondani, mit érez. Legyőzni a félelmet, lerombolni az évek alatt felépített falakat, letépní a maszkot. Bízni akar. Szeretni. Nem gondolkozni, csak cselekedni. Átölelni, megcsókolni, szorítani a kezét. Vele lenni.

Volt valaki, akinek megfogadta: erős lesz, hogy senki nem látja majd gyengének. Valaki, akinek hiányát elfogadni a legnehezebb feladat. Egyetlen alkalommal szegte meg ígéretét, amikor elvesztette ezt a valakit. Csak egyetlen pillanat volt, mielőtt mosolyt erőltetett arcára. Fájdalmas mosolyt. Most mégis úgy érzi, nem ez a helyes út. Ki akar törni, megmutatni igazi énjét. Elfáradt terhe cipelésében, hisz oly nehézzé vált. Segítségre lenne szüksége, de ezt beismerni lehetetlen feladatnak tűnik. Beszélni akar, kimondani azokat az egyszerű szavakat. Mégsem sikerül. Csak áll némán, szótlánul, de fejében ordít.

Menekült. Amikor fájt. Elnyomta mindazt, ami megsebezte, de feldolgozni nem tudta. Elfojtotta azt a keserű érzést, amely marta belül. Minden alkalommal erőtlennek érezte magát, amikor sötét szobájában sírt. Akkor mégsem bánta ezt, hiszen senki sem tudott róla. Környezete nem ismerte szenvedését, nem voltak mellette. Mindig támadt, valahányszor szomorúságot véltek felfedezni szemében. Jól vagyok! – mondta ilyenkor, de hazudott. Magányt akart, hogy egyedül nézzen szembe múltja kísértő szellemeivel.

Ma már nem erre vágyik. Már nem bírja tovább. Már beszélni akar.

B. Csák Amarilla

Aranykor

Nem is szabad a mai fiatalok tétlenségén sopánkodni. Nem ők alkották meg, hozták létre, építették fel, teremtették meg, alakították így a világot. Ők csak beleérkeztek, s látván a tespedést, hogy az idő csupán egy kitalált fölösleg, és hogy a sarokban megbúvó porból is lehet aranyat koholni. Aranyat, a mai kor aranyát. Ugyanúgy fénylik, mint az igazi. Belecsillan az ember szemébe, hirtelen elvakítva őt, s azután csak így, szemének élességét csorbítva lát többé mást is. Szépnek látja, amit szépnek mondanak, és jónak látja, amit jónak. Csinált világ ez, egy csinált kor. Csinált arannyal.

Kovács Anikó

(Megjelent médiapertnerünk, a Debrecen c. újság XII. évfolyamának 6. számában.)

Jenes Diána felvétele

A lelki harmóniáért

Müller Péter: Jóskönyv

A szerző húsz évi előkészítő munka, az alapforrásként szolgáló kínai Ji-king és a Nyugat-Európában R. Wilhelm és C. G. Jung műveinek részletes tanulmányozása, és mély összefüggésrendszerük megismerése után hozta létre művét.

Tekintve, hogy a sorsanalízis és terápia témakörében íródott, nem ígér könnyű szórakozást. Annál inkább segíti a lelkivilágunk fejlődését, a velünk történt, történő események analizálását.

A számmisztika ősi kapcsolatrendszerével a nyolcas szám, illetve az ehhez kapcsolódó a „64”-jelrendszer egyenkénti vizsgálata útján rácsodálkozhatunk arra, hogy a leírt szimbólumok, magyarázatok velünk megtörtént eseményeket, vívódásainkat, lelki problémáinkat is tükrözhetik.

Nem adhat direkt javaslatot életünk nagy sorskérdéseire, de a több ezer éves tapasztalatokat felhasználva iránymutatást nyújt. Az ősi jelrendszer, de leegyszerűsítve sokszor a mindennap használt magyar közmondások is generációk egymásra halmozott tapasztalatainak alapulnak. Nevezhetjük bölcsességeknek, élettapasztalatoknak is.

A nehéz, bonyolult döntéseink előtt a helyes irány megjelöléséhez, időt kellene szánni, hogy a szituációt helyesen értelmezzük és minden körülményt, tapasztalatot felhasználva később is vállalható döntést hozzunk. Ahhoz, hogy életünket pozitívan éljük meg, döntő fontosságú a lelki harmónia. A harmónia kihat a cselekedeteinkre, munkánkra.

Bizonyára „egyre többen lesznek, akik bölcs tanácsadóként hívják segítségül” a könyvet.

Nádai Nikolett

Költők a költészetéről

Immár negyvenhat éve ünnepeljük április 11-én, József Attila és – Márai Sándor – születésnapján a költészet napját. Nagy költőnk már 105 éves lenne, de költészettel kapcsolatos sorai örökérvényűek.

„Költő vagyok – mit érdekelne engem a költészet maga.”

Így indul Ars poetica című verse. Folytassuk tovább a gondolatokat a régmúlt idők nagyjaitól idézve. Janus Pannonius hite szerint büszkén hangoztatja:

„Sokra becsülnek már, a hazám is büszke lehet rám,

szellemem egyre dicsőbb, s általa híres e föld.”

Zrinyi Miklós nagy eposzában írja:

„Véghöz vittem immár nagyhírű munkámat,
Melyet irigy üdö, sem tűz el nem bonthat”

Kazinczy Ferenc intelme így szól:

„Jót s jót! Ebben áll a nagy titok. Ezt ha nem érted,
Szánt és vess; s hagyjad másnak az áldozatot.”

Batsányi János a magyar írókról mondja:

„Mint az égő fákla, mely setétben lángol,
s magát megemészti másoknak világot.”

Csokonai Vitéz Mihály hitt az utókor megbecsülésében.

„S amely fának sátorában

Áll együgyű sírhalmom magában,

Szent lesz tisztelt hamvamért.”

A költői hivatás és vátesz-szerep szólal meg Petőfi Sándornál:

„Ne fogjon senki könnyelműen

A húrok pengetéséhez!

Nagy munkát vállal az magára,

Ki most kezébe lantot vesz.

Ha nem tudsz mást, mint eldalolni

Saját fájdalmaid s örömed:

Nincs rád szüksége a világnak,

S azért a szent fát félretedd.”

Arany János hittel és reménnyel vallja:

„Jelennek írunk... és tán a jövőnek,
(Legtöbbje pénzért a betűszedőnek,

De az sosem hallgatja Vojtinát,

Gyártván divathoz a vásárfiát;)

Jelennek ír, ki a jelenben él,

– Mondom – közöttünk hisz, szeret, remél,

Küzd, vágy, remeg, örvend, szomorkodik:

Mért élne visszább, vagy húsz századig?”

Vajda tollából elkieseredés árad:

„S ha majd világ, végső napod beáll,

És sírú változand át üreged,

Utódodnak, mely rád következik,

Megírom én a végrendeletet.

Megírom, hogy teremtsen életet,

Új emberfajt és új állatokat...
De a képzelődést felejtse ki...
Aztán teremthet bátran kínokat!...”

Ady Endre lázadása a tőle megszokott hang-

vétellel olvasható.

„Én nem leszek a szürkék hegedőse,

Hajtson szentlélek vagy a korcsma gőze:

Röpülj, hajóm,

Én nem leszek a szürkék hegedőse.”

A megtört, beteg Juhász Gyula érzi testének

pusztulását, de életművének örökkévalóságát is:

„Egy hangszer volta az Isten kezében,

Ki játszott rajtam néhány dallamot,

Ábrándjait a boldog szenvedésnek,

Azután összetört és elhagyott.

Most az enyészet kezében vagyok,

De fölöttem égnek a csillagok.”

Babits Mihály szorongva bár, de érzi jelen-

tőségét.

„Én maradok: magam számára börtön,

mert én vagyok az alany és a tárgy,

jaj én vagyok az ómega s az alfa.”

A költői öntudat hasonlóan szólal meg

Kosztolányi Költő a huszadik században

című versében:

„És önmagamot önmagammal

mérem.

Szavam ha hull, tömör aranyból

érem.

Mindegyiken képmásom, mint királyé,

s a peremén

a gőgös írás:

én.”

A gondolatsort Karinthy szállóigévé vált

mondatai szinte összegzik:

„Nem mondhatom el senkinek,

Elmondom hát mindenkinek.

...

Még nem tudom, mit mondok majd, nem én,

De úgy sejtem, örömhírt hoztam én.

Örömhírt, jó hírt, titkot és szívárványt

Nektek, kiket szerettem,

Állván tátott szemmel, csodára várván.

Amit nem mondhatok el senkinek,

Amit majd elmondok mindenkinek.”

Végezetül idézem még Nagy László talán le-

gismertebb költeményét:

„Létem ha végleg lemerült,

ki imád tücsök-hegedűt?

Lángot ki lehel deres ágra?

Ki feszül föl a szívárványra?

Lágy hantu mezővé a szikla-

csípőket ki öleli sírva?

Ki becéz falban megeredt

hajakat, verőereket?

S dúl hiteknek kicsoda állít

káromkodásból katedrálist?

Létem ha végleg lemerült,

ki retenti a keselyűt!

S ki viszi át fogában tartva

a Szerelmet a túlsó partra!”

Ezekkel a gondolatokkal tisztelgek eme jeles

nap előtt, hiszen ki szólhatna szebben a köl-

tészetéről, mint a költők maguk!

Piskóty Teréz

József Attila

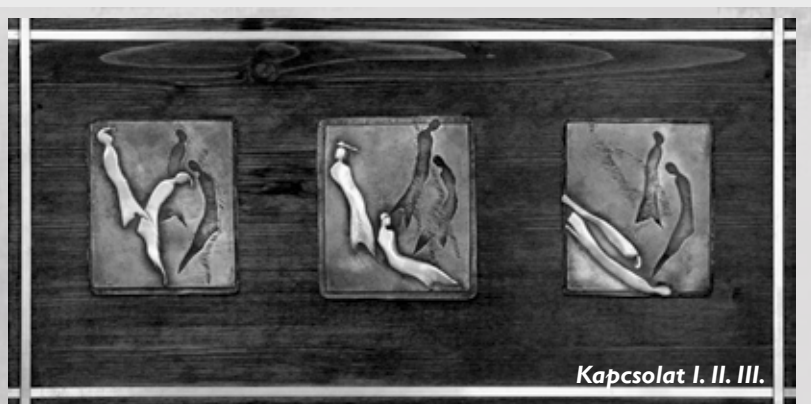
Márai Sándor

Kosztolányi Dezső

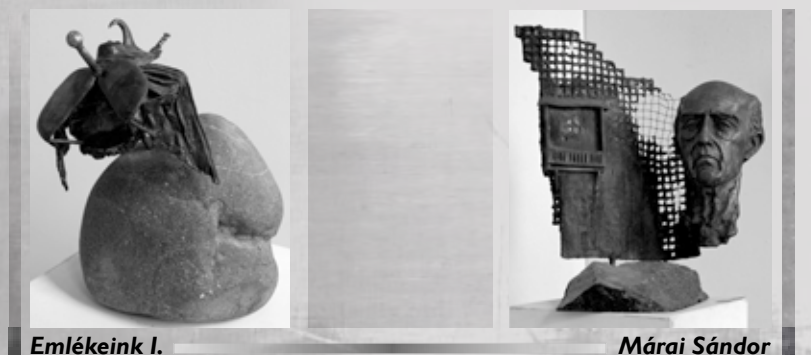
Ady Endre

Bronzba öntött álmok

E. Lakatos Aranka szobrászművész kiállítása március 24-ig látogatható a Kölcsey-főiskola Bakoss Tibor Kisgalériájában. A tárlatot Györfi Sándor szobrászművész nyitotta meg. Tiszafüreden találkozott először a szobrászművész munkáival, akkor még két dimenzióban alkotott, majd áttért a három dimenziós alkotásformára. A művésznő jellemző kifejezési módjai az éremművészet és a kispasztika, s a köztéri szobrai is kiemelkedőek, például a nyíradonyi világháborús emlékmű, melyet neveznek a fájdalom szobrának is vagy a magyarság gólgotájának. Debreceni vonatkozásban említhető a II. világháború debreceni hősi halottainak emlékműve (márvány, bronz) és a Kölcsey Ferenc bronz dombormű is. E. Lakatos Aranka művei országsszerte elismertek, ő maga számos hazai művésztelepen részt vesz, sőt Szlovákiában is gyakori vendég az ottani alkotótáborban.

Kapcsolat I. II. III.

Emlékeink I.

Márai Sándor

Burai Luca felvételei

Fényjáték feketében

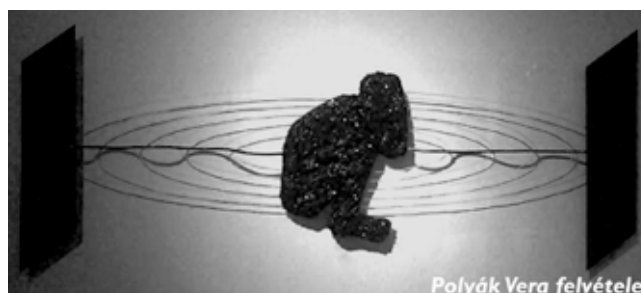
Egy gondolat – több megvilágítás

Genesis-projekt címmel nyílt meg Berszán Zsolt installációja, mely egy gondolati magot egy színnel: feketével ábrázol. A képzőművész Csíksomlyón él, s ez idáig önálló kiállítással még nem mutatkozott be a magyar érdeklődők számára.

A tárlat különlegessége még az is, hogy különféle művészeti és ipari alapanyagokat használ a képzőművész: betont, szurkot, purhabot, alumíniumtáblát, azonban eme sokszínű anyagvilágból mégis legtöbbször használt alapanyaga a szilikon. Mindegyik alkotás természetes módon fekete színben jelenik meg. Ez a váltás a művész életében 2005-től történt, ekkortól a színes alapanyagok megszűnnek számára, mint kifejezés módok. Ez időben újragondolta a művészethez való viszonyulását, melynek eredményét a kiállítás sajtótájékoztatóján is láthatták az érdeklődők.

A tárlaton függő és fekvő képzőművészeti alkotások is megjelennek, melyek fényjátéka is változtatja a mű jelentését. A legtöbb alkotás túlmutat az alak világán. Azonban nemcsak a függő és fekvő ábrázolás miatt érdekes a tárlat, hanem főként a helyspecifikus installáció miatt, melyet megtekintve a látogató egy féreg belsejében vagy az óvó anyai méhben érezheti magát.

A tárlat egészét jellemzi ez a kettősség, mindig nyitva marad a kérdés: egy új dolog megszületését vagy éppen annak elmúlását, felőrlését láttatja a képzőművész. A kérdés tehát nyitott: épít, vagy rombol a féreg, de ha az installáció végén feltesszük eme kérdést, akkor azt a kérdést is fel kell tennünk ezek után, mégpedig magunknak: mi magunk építünk vagy rombolunk?

Polyák Vera felvétele

Az oldalt Erdélyi Ildikó írta.

Szerénységgel és alázattal

Csontos János főszerkesztő kultúrharcról, sajtó és irodalom viszonyáról

Költő, újságíró, Kós Károly-díjas filmrendező. Csontos János Ózdon született, Debrecenben kezdte pályafutását, s jutott el Budapestre. Osszián néven rendszeresen megjelenő publicisztikáival és két verseskötetével (XL – összegyűjtött versek, Para – hódolat a magyar költészetnek) vált ismertté, elismertté, s most a Nagyítás című országos kulturális közéleti hetilap főszerkesztője. Ennek országjáró bemutató körútján beszélgettünk vele – Debrecenben – lapalapításról és az újságírás jelenéről, jövőjéről.

– Mi a véleménye arról a jelenségről, amely a mai médiában elharapózott, hogy ugyanis szak-képzettség nélkül lehet valaki újságíró, műsorvezető?

– Sokan végeznek kommunikáció és média szakon, akik talán a bizonyítvány ellenére sem tudnak méltó, jó munkához jutni, ugyanakkor elmosódott az a szakmai határvonal, hogy diplomához, gyakorlathoz kötnék a sajtómunkások, médiamunkások alkalmazását. A gyakorlott szerkesztők, mikor új munkatársat keresnek, nem hisznek a papírnak, vagy a referenciáknak, hanem csak saját maguknak, és a próbaidő intézményét használva, mondhatni, újra vizsgáztatják őket.

– A Debreceni Krónika és a Nagyítás című lap között csaknem húsz év telt el. Miben változott ez idő alatt a lapalapítás?

– Akkoriban egy rendszerváltozás pillanatában voltunk, éppolyan bizonytalan helyze-

tet éltünk, mint most.

Debrecenben akkor napilapot alapítani ugyanolyan ugrás volt a sötétbe, mint most egy országos kulturális hetilapnak a beindítása.

Az egy generációs lázadás is volt. A mostani inkább egy össz-generációs kísérlet a válságok kereszttüzeiben, hiszen egyszerre van jelen gazdasági, politikai, kulturális és erkölcsi válság.

– Gazdasági válság, választások, bizonytalanságok. Nehéz időszakot választottak egy országos orgánom bevezetésére. Milyen okai voltak, hogy 2009 végére időzítették a lap megindulását?

– Nem titok, az impresszumban benne is van, hogy a támogatás nagy része az ellenzéki pártok alapítványaihoz, és más alapítványokhoz köthető. A pártok nem arról híresek, hogy a kultúrára – amely nem jár közvetlen politikai haszonszerzéssel – áldoztak volna. Támadták is a lapot, hogy nem független, de mi nem is mondtuk, hogy az. Kultúrát kultúrvták nélkül nem lehet csinálni, csak kultúrharóút és kultúrkaupfot. Egy csendes kultúrkaupf zajlott az elmúlt húsz évben Magyarországon. Konzervatív beállítottságú vagyok, ám ez nem jelenti azt, hogy egy jó verset, esszét, tárcát más elképzelést valló szerzőtől ne hoznánk le. Ez ritka jelenség, mert a szakértáborok harca anélkül működött, hogy értékkiválasztás történt volna. Csak azt nézték, hogy ki melyik táborba tartozik: aki az én szakértáboromban van, akkor jó, amit ír, a másik táborot, pedig vagy kritizálok, vagy nem veszem tudomásul. Inkább az utóbbi volt jelen, ezért mondtam hogy csendes kultúrkaupf volt.

– Mi alapján jött létre az újság szerkesztőségi gárdája?

– Kétféle kezdeményezés találkozott össze. Egy kultúrpolitikai felismerést fogalmazott meg Csoóri Sándor Márciusi Charta elnevezésű kiáltványában. Úgy vélte, hogy egy kulturális hetilap sokat segítené az ország szellemi újjáépítésében. Habár roppant gazdag irodalmi folyóirat-kultúra van Magyarországon, de ezek kis példányszámban, kicsiny hatáskörrel léteznek, és lényegében ez a szféra egymást olvassa, vagy talán még egymást se. Másfelől mi struktúrában gondolkodtunk. Olyan elvekben, mint a Közép-Európa-gondolat fölelevenítése, vagy olyan műfajok megújításában, életben tartásában, mint az irodalmi, szociográfiai riport.

TÁRSADALOM • POLITIKA • KULTÚRA

Nagyítás

– Milyen képességgel kell felvértezettnek lennie egy fiatal újságírónak ahhoz, hogy teret kapjon?

– Ugyanazokkal, amelyekkel mi kezdtünk húsz, harminc éve. Szerénységgel és alázattal. Rögtön nem kezdhet a gyakornok vezető interjúkkal vagy riportírással. Először valamilyen módon a rátermettségét, tehetségét bizonyítania kell. Kínálati piac van, tehát több az ajánlkozó, mint ahány fiatal munkaerőre most szükség van. A Nagyítás megalapítása során tudatosan törekedtünk arra, hogy ne legyen generációs szakadék. E tekintetben kisebbségben vagyunk, mert általában nem ez a gyakorlat. Nagyon nehezen tud egy pályáját kezdő fiatal elhelyezkedni jelentős orgánomok szerkesztőségében.

– Mint főszerkesztő, milyen tanácsot ad: mire figyeljen egy pályáját kezdő újságíró?

– Annyiféle újság van, és annyiféle újságíró! Én például izgága voltam... S addig gyakoroltam, amíg a munka be nem állt, és nem ment gépiesen. Azután kerestem újat... Minden újságíróban kialakulnak azok a műfajok és azok a lehetőségek, amelyekben és amelyekkel dolgozni tud. Olyat nem érdemes csinálni, ami nem megy jól, arról le kell tudni mondani. Magam az irodalom felől közelítem meg az újságírást, és az újságírás felől az irodalmat. Ezért egyik csoport sem érez a sajátjának, mert az újságírók azt mondják, literátor vagyok, az irodalmárok pedig hogy zsurnaliszta.

– Ön minek vallja magát?

– Csak most, ebben a vonalas korban ekkora probléma ez. Kosztolányi, Ady korában teljes természetességgel élt egymás mellett irodalom és sajtó. A mai olyan kor, amelyik szereti fakkokba helyezni az embereket. Érdekes módon az internetes sajtóban kezd ez feloldódni, mintha ott volnának már átjárások a két terület között.

Kovács Anikó

Erősítették a magyarok együvé tartozását

Kanadára figyelt a világ téli sportokat kedvelő része február 12 és 28 között. Két városban, Vancouverben és Whistlerben rendezték ugyanis a XXI. téli olimpiai játékokat. S bár a legtöbb, szám szerint 14 aranyérem hazai nyakba került, az összesített éremtáblázat tetején az Amerikai Egyesült Államok végzett. Hazánk versenyzői csak pontszerző helyekkel öregbítették országunk hírnevét – ám ennek ellenére Magyar Zoltán csapatvezető elégedett, mint mondja, ez a realitás.

Évtizedek óta tartja a fáma: Magyarországon éghajlati, földrajzi okok miatt képtelenség világszínvonalon teljesíteni a havas-jeges sportokban, emígyen irreális igény sportolóink teljesítményét illetően, hogy érm(ek)et hozzanak haza a téli játékokról, már az is valóságos csoda, ha valaki pontszerző, azaz az első hat hely valamelyikén ér célba.

A MOB (Magyar Olimpiai Bizottság) nem is rejtette véka alá, a magyar küldöttség célja deklaráltan is „csak” a pontszerzés volt. Delegációnk 40 tagú volt, 16 versenyző mellett 24 kísérőnek jutott hely a Vancouverbe tartó repülőgépen.

A piros-fehér-zöld trikoltartó Sebestyén Júlia (műkorcsolya), Hoffmann Nóra, Zavozin Maxim (jégtánc), Huszár Erika, Heidum Bernadett, Darázs Rózsa, Keszler Andrea, Lajos Szandra, Darázs Péter, Knoch Viktor (rövidpályás gyorskorcsolya), Berecz Anna, Döme Zsófia, Bene Márton (alpesi sí), Viczián Vera, Tagscherer Zoltán (sífutás), valamint Tagscherer Imre (sílövészet) képviselte.

„Ahogyan vállalták, életük legjobb formájában versenyeztek. Hazánk kiváló követői voltak. S a Kanadában élő mintegy 85 ezer honfitársunkkal együtt erősítették a magyarok együvé tartozását” – foglalta össze Magyar Zoltán a vancouveri két hét hangulatát. A már

említett pontszerző helyek egyikét a zárőnnepségen a magyar zászlót vivő Huszár Erika kaparintotta meg, a jászberényi illetőségű hölgy hatodikként ért célba – négy éve Torinóban ezen a távon negyedik volt – a rövidpályás gyorskorcsolyázók 1500 méteres számában. A legjobb európaiként teljesített! Huszár csapatban is eredményesnek bizonyult, a Huszár Erika, Heidum Bernadett, Darázs Rózsa, Keszler Andrea összeállítású női váltó 3000 méteren ötödik lett. A magyar csapat versenyzői a nyári olimpiáéval megegyező számítás alapján kapnak pénztutalmat, így a legjobban teljesítő Huszár Erika közel 12 millió forintot kasszírozhat. Némileg csalódás a Hoffmann Nóra, Zavozin Maxim páros teljesítménye, a bájos hölgy és orosz származású párja a 13. helyen végzett a jégtáncosok 23-as mezőnyében.

Egy sajnálatos esemény is beárnyékolta az olimpiai eszme mindenhatóságát: a 21 éves grúz szánkós, Nodar Kumaritasvili életét vesztette edzés közben. A versenyző elvesztette uralmát szánkója felett, majd közel 150 km/órás sebességgel egy oszlopnak vágódott, a gyors orvosi beavatkozás sem mentette meg az életét. Rögvest felvetődött a szervezők felelőssége, mi tagadás, valóban eszméletlenül gyors pályát építettek, amelyet sokan már a rajt előtt életveszélyesnek tituláltak...

Volt részünk azért vidám pillanatokban is, e sorok írója például élete egyik legnagyobb sportélményével lett gazdagabb, amikor látta a ghánai olimpiaként, Kwame Nkrumah-Acheampong lesiklását. A dallamos nevű fiatalember mindössze nyolc évvel ezelőtt sajátította el a sportág alapjait, a korábban sípálya-recepciósként dolgozó versenyzőre a rajongók rögtön a megtsztlő „Hópárduc” becenevet ragasztották rá. Nem lettem utolsó, végigmentem a pályán – nyilatkozta hősünk a verseny után.

Papp Máté

Mozgassuk meg Magyarországot!

Edző és sportdiplomata. A Nemzetközi Korcsolyázó Szövetség (International Skating Union, ISU) edzői bizottságának elnöke és a jégtánc szakbizottság vezetője. Tagja a Magyar Olimpiai Bizottság elnökségének. A Sallay András oldalán világbajnoki címet és olimpiai ezüstérmet nyert Regőczy Krisztinával beszélgettünk.

– *Hogyan itéli meg, milyen jövője van Magyarországon a jeges sportoknak, a jégtáncnak, a műkorcsolyának?*

– Ketté kell választani magát a versenysportot és a korcsolyázást. Mert korcsolyázni és jégen lenni, úgy hiszem, mindenki szeret. Ez egy nagyon kellemes téli sport, akár a szabad levegőn, akár egy biztonságosan befagyott tavon, vagy fedett pályán úzi az ember, mindenképp örömet jelenthet számára. Minél több gyerek szeret korcsolyázni, s minél többen is koriznak, annál nagyobb az esély arra, hogy szélesedjen az utánpótlásbázis. Remélhetőleg kinőnek körükből majd azok a versenyzők, akik később büszkén képviselhetik majd az országot a különböző szintű megmérettéseken.

– *Mintha manapság háttérbe szorult volna a versenysport...*

– Borzasztóan felgyorsult az élet. Nem is arról van szó, hogy a fiatalok nem sportolnak, hanem annyi, de annyi más lehetőség van, ami elvonhatja a figyelmüket, érdeklődésüket. Nagyon bízom abban, hogy vissza tudjuk őket terelni a sport irányába. Az ugyanis fontos minden téren, a fiatalok jövője szempontjából, a fizikai és a szellemi felkészültségük szempontjából egyaránt. Elsősorban pedig nem az a lényeg, hogy kiemelkedő teljesítményű sportolókat neveljünk ki – habár az sem teljesen mellékes cél –, hanem az – s én ennek nagyon örülnék –, hogy minél többen sportoljanak rendszeresen. Mindegy,

hogy korcsolyáznak, futnak, úsznak, kerékpároznak, pingpongoznak, vagy bármi más sportágot űznek, de ténylegesen sportoljanak az emberek: meg kell egy kicsit mozgatnunk Magyarországot!

– *Jégtánciskolát nyitott, nemzetközi táborokat vezet, sokat jár külföldre, Nyilván vannak olyan országok, ahol kiemelkedően jól, eredményesen képzik a fiatalokat. Mi a titkuk?*

– Számos országban célirányosan alapítanak és tartanak fenn olyan iskolákat – „természetesen” jelentős állami dotációval –, amelyekben megvalósulhat a magas színvonalú sportági képzés. Például Franciaországban már több mint tíz éve működik egy állami program, ami kifejezetten a téli sportokra – így köztük a korcsolyázásra is – összpontosít. Széles alapokra építve nagyobb az esély arra, hogy a fiatalokból bajnokok legyenek, akik viszont új példaképekké válhatnak az újabb és újabb korcsolyázó generációk számára.

– *Valóban csupán a pénzen múlna a sport(ág) jövője?*

– Amellett, hogy a pénzügyi támogatás elengedhetetlenül fontos, mentalitásbeli változásra is szükség lenne. Úgy vélem, Magyarországon egyre jobbak a feltételek. Leginkább arra gondolok, hogy az utóbbi esztendőben több fedett jégcsarnok is épült. Megvan az alap arra, hogy szebb jövőt teremtsünk, hogy a mai gyerekek nagyszerű korcsolyázókká érjenek. Ez lenne az első lépés, és nagyon remélem, hogy elegendő anyagi támogatás is jut majd a korcsolyasportnak. Azt tudomásul kell venni, hogy minden sportágban vannak kisebb-nagyobb hullámvölgyek, nem lehet mindig a csúcson lenni. Mi viszont, úgy érzem, olyan mély gödörbe jutottunk, hogy innen már csak fölfelé vezet az út.

(Forrás: deol.hu)

K. A.

Kovács Anikó felvétele

Csigaház

Mint a csigabiga, úgy mászott felfele a falon. No, nem lomhaságát, lassúságát értve ezen, hanem hogy magával vitte mindenét, amije volt. Minden olyat, ami tőle elválaszthatatlan: bűne, jósága, öröme, bánata. Mert a csigabiga házától nem tud szabadulni. Folyton cipeli, folyton ott lóg rajta. Meg-megáll, ha fáradt lesz, de terhe egyre csak nehezedik, és nehezedik, nem könnyül. E piciny lény kénytelen elfogadni házikóját. Hiszen amit Isten ad, csak jó lehet. Ezzel él, s majd ezzel hal meg.

Bogdán Szilvia

Az alapítványok várják az 1 %-ot!

A Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola a hallgatók eredményesebb szakmai felkarolása, segítése érdekében öt alapítványt kezel, s ezek továbbra is köszönettel veszik azoknak a támogatását, akik a 2009. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át felajánlják részükre.

Református Tanítónőképzésért Giday Gabriella Emlékére Alapítvány, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7. Az összeget az anyagilag hátrányos helyzetű, tehetséges hallgatók oktatásának támogatására ösztöndíj és alapítványi díjjal járó jutalmak kifizetésére használják fel. Adószám: 19128874-1-09.

Kölcsey Ferenc Református Tanítóképzésért Alapítvány, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7. Az összeget a külföldi kapcsolatok fejlesztésére, tanulmányutak támogatására, tehetséges fiatalok támogatására, tudományos tevékenység elősegítésére, kulturális, művészeti, hitéleti és sporttevékenység jutalmazására használják fel. Adószám: 18550665-1-09.

Pető József Alapítvány, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7. Az összeget a számítástechnika területén kiemelkedő eredményt elért hallgatók szakmai és tudományos tevékenységének támogatására használják fel. Adószám: 18553046-1-09.

Csoknyay Gyula Alapítvány, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7. Az összeget az azoknak a hallgatóknak a támogatására használják fel, akik a magyar nyelv ápolása, értékeinek megőrzése érdekében kimagasló eredményt értek el. Adószám: 18558003-1-09.

A Debreceni Lelkészképzésért Alapítvány, 4026 Debrecen, Kálvin tér 16. Az összeget a lelkészképzés és lelkésznevelésre, a hallgatók tudományos kutatómunkájának és oktatásának támogatására fordítják. Adószám: 18558780-1-09.

Kölcsey Ferenc Református Ifjúsági Média Alapítvány, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7. Az összeget a főiskolai kommunikáció szakos hallgatók oktatásának támogatására, ösztöndíj és alapítványi díjjal járó jutalmak kifizetésére fordítják. Adószám: 18563485-1-09.

Vita-csata

Disputa vetélkedő szegénységről és oktatásról

A vitatkozás művészete már az ókorban nagy kincsnek és fegyvernek számított. Napjainkban is ugyanúgy szükség van jó szónokokra és vitatkozókra, ennek alapjait pedig korán le kell fektetni.

Az Európai Bizottság Magyarországi Képviselete és a Külügyminisztérium EU Tájékoztató Szolgálatát alkalmat is teremt erre: áprilisban, hazánkban európai uniós témában először az ő kezdeményezésükre valósul meg a Vita-csata vetélkedő középiskolás diákok számára.

Az eseménynek Debrecen április 9-11-ig ad otthont.

A Tóth Árpád Gimnázium csapata

A debreceni református ifjúság művelődési lapja * Kiadja a **Református Ifjúsági Média Alapítvány** és a **Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola** * Felelős kiadó: **Dr. Csorba Péter**, a KFRTKF rektora

Szerkesztőség: KFRTKF, 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7., T/5-ös terem. Tel.: (52) 518-500/18621, 18622

Felelős szerkesztő: **Arany Lajos**. E-mail: aranyl@kfrtkf.hu * Tervezőszerkesztő: **Andriska János**. E-mail: jupiter@citromail.hu

Hallgatói szerkesztő: **Bogdán Szilvia, Burai Luca, B. Csák Amarilla, Erdélyi Ildikó, Jenes Diána, Kovács Anikó, Piskóty Teréz** *
Tördelőszerkesztő: **Turzai Nóra**

Kéziratokat elektronikus úton várunk. Szövegeket és képeket nem őrünk meg, nem küldünk vissza!

Készült a Litográfia Nyomdában, Debrecenben – felelős vezető: **Vécsei Tibor** * **HU ISSN 1787-7652**